

ایجاد گسست در تاریخ مصور ایران، نتیجه‌ی عملکرد مدیران است

گفت و گوی حامد فرمند با دکتر فریدون عبدلی فرد

شد» و تأیید دریافت هزینه مربوط به ارسال بسته باشد چندان نیازی به دقت در طراحی و کیفیت تمبر منتشر شده نیست و برای این منظور می‌توان از کاغذهایی با کیفیت معمولی و چسب کم دوام استفاده کرد. به طرح روی آن توجهی نکرد و در صورت کمیاب شدن تمبر در بازار به چاپ مجدد آن اقدام نمود. در چنین شرایطی موجب شگفتی خواهد بود که عده‌ای به جمع‌آوری



تمبرهای قدیمی بپردازند و برای تکمیل کلکسیون تمبر خود به هر دری بزنند و هزینه‌های گزافی را هم متحمل شوند.

دکتر عبدلی فرد که از کودکی به جمع‌آوری تمبر اشتغال داشته و امروز می‌تواند تمبرهای اصیل را به راحتی از انواع دیگرش تشخیص دهد، معتقد است «شاید مهم‌ترین ویژگی یک تمبر، ارزش‌های تاریخی آن باشد. هر تمبر در زمان مشخص و برای کاربرد خاص یا به مناسبت ویژه‌ای انتشار می‌یابد. بعد از گذشت چند سال، و با رجوع به مجموعه‌هایی از تمبرها می‌توان بخشی از تاریخ یک کشور را ورق زد. به تعبیر دیگر هر تمبر «لحظه‌ای از تاریخ هر کشور» را بیان می‌کند. به این ترتیب در وهله اول اهمیت توجه به ویژگی خاصی که زمان و موقعیت جغرافیایی محل انتشار تمبر را نشان دهد ضروری است. اگر قرار باشد یک تمبر، نشان دهنده حادثه‌ای در ایران باشد، ایرانی بودن باید یکی از ویژگی‌های بارز تمبر انتشار یافته باشد. شاید از همین رو هم هست که تمبرهای اولیه در جهان، که به نام تمبرهای کلاسیک معروفند با تصویر پادشاهان، رؤسای حکومت‌ها یا نماد کشورهای مختلف به چاپ رسیده است.

تمبرهای اولیه ایرانی که به نام تمبرهای شیر و خورشید در ایران شناخته شده‌اند، نماد ایران را بر خود داشتند. گرچه حدوداً از دوره سلجوقیان بود که شیری با خورشیدی که در پشتش قرار گرفته به عنوان نماد ایران روی پرچم این کشور قرار گرفت، اما کارشناسان تاریخی پیشینه این شاخص فرهنگی را تا دوره هخامنشیان عقب می‌برند. استدلال آنها

عده زیادی در ایران و جهان وقت و پول فراوانی برای جمع‌آوری انواع تمبر صرف می‌کنند. آنها همه جا به دنبال تمبرهای قدیمی و تاریخ مصرف گذشته می‌گردند و در عین حال از تمبرهای تازه انتشار یافته غافل نمی‌مانند. وقتی آلبوم تمبر یک کلکسیونر را ورق می‌زنید با دیدن هر تمبر، لحظاتی از تاریخ پیش رویتان مجسم می‌شود، همچون زمانی که ناصرالدین شاه در راستای برنامه‌های

اصلاحی خود، هیأتی را مأمور تهیه و چاپ تمبر در فرانسه کرد یا زمانی که با امضای احمد شاه، تمبرهایی از دوره مظفرالدین شاه و قبل از آن با چاپ‌های تازه، وارد بازار شد و تا سال‌های بین کلکسیونرها، با قیمت‌های گزاف دست به دست می‌چرخید. اما تمبر، علاوه بر ارزش‌های تاریخی‌اش، از لحاظ زیباشناسی هم برای خریداران اهمیت دارد. برای بسیاری، بسته‌بندی و تمبرهای به کار رفته بر روی بسته‌های پستی اهمیت خاصی دارد در این میان تمبرهای ایرانی نه تنها از زیبایی بصری برخوردار نیستند که کیفیت مناسبی هم ندارد. چسب پشت تمبرها کم دوام است، نوع کاغذ و نوع چاپ تمبرها هم از وضع خوبی برخوردار نیست.

قصد داشتیم تا وضع انتشار و چاپ تمبر در ایران را از ابتدا تا امروز بررسی کنیم برای رسیدن به این هدف ناچار از مروری هر چند کوتاه به ساختار اداری پست بودیم و در این میان فریدون عبدلی فرد، گرچه پزشک است، اما اطلاعات زیادی درخصوص پست و آنچه به این تشکیلات مربوط می‌شود، دارد. پیش از بررسی استانداردهای لازم برای چاپ و انتشار یک تمبر، این سؤال مطرح است که کاربرد تمبر چیست؟ آیا تنها مشخص کننده ارزش بسته ارسال شده است؟

اگر چنین باشد می‌توان از «نقش تمبر» به جای «تمبر کاغذی» استفاده کرد. «نقش تمبر» این روزها در دفترهای پستی ما رایج شده است؛ به خصوص در مواردی که هزینه ارسال بسته، بالا باشد، به جای تمبر از چاپ ماشینی استفاده می‌شود. اگر تمبر کاغذی تنها برای زدن مهر «باطل

هم سنگ نوشته‌هایی است که در اطراف کانال سوئز متعلق به همان دوره کشف شده است. روی این سنگ نوشته‌ها که به خط میخی نگاشته شده، هرجا از ایران یا پارس نام برده شده، از این نماد استفاده شده است. اما این سؤال هنوز مطرح است چه نیازی به انتشار تمبر است؟ به بیان

دیگر چه عواملی باعث شدند تا تمبر با هر ویژگی برای قرار گرفتن

بر روی بسته‌های پستی انتشار یابد؟ برای پاسخ به این سؤال باید کمی به عقب بازگشت و روند مبادلات پستی، پیش از انتشار تمبر را بررسی کرد. دکتر عبدلی فرد با توجه به مطالعاتی که داشته اعتقاد دارد: پست پیش از استفاده از تمبر، بیشتر جنبه دولتی داشته یا مختص به طبقه خاصی بوده است. هزینه ارسال نامه و بسته‌های پستی آن قدر بالا بوده که برای نامه نگاری‌های شخصی، چندان مقرون به صرفه نبوده است. این موضوع در تاریخ پست ایران مشهودتر است.

دوره شکوفایی و توسعه فعالیت پستی در ایران را دوران هخامنشیان ثبت کرده‌اند. گرچه اطلاعات مدونی از نحوه استفاده از اشخاص عادی از پست در آن زمان در دست نیست، اما آثار به جا مانده نشان می‌دهد که جز پادشاهان و درباریان، تاجران بیشترین استفاده را از پست در آن زمان داشتند. با این حال مشاهداتی که نشان دهنده نظام‌مند و عمومی بودن پست در آن دوره تاریخی باشد، در اختیار نداریم.»

عبدلی فرد با کمک اسناد و اطلاعاتی که در کتابش «تاریخ پست در ایران، از صدارت امیرکبیر تا وزارت امین الدوله» گردآوری کرده، وضعیت پست طی سده‌های اخیر را این چنین توصیف می‌کند: «قبل از ایجاد تشکیلات

منظم پست که در زمان امیرکبیر پی‌ریزی شد، مکاتبات خصوصی مردم بین ایالت‌های مختلف با سایر

کشورها، معمولاً از طریق کاروان‌ها یا قافله‌ها یا ندرتا به وسیله پیک‌های خصوصی انجام می‌شد که این پیک‌ها نیز فقط در اختیار طبقات متمول و اشراف بود ... اما استفاده از خدمات این

پیک‌ها دارای نرخ مشخص و معینی نبود و نسبت به وزن محمولات، دوری مسافت و بالاخره نظر شخصی چاپارها تغییر می‌کرد و اغلب کرایه‌های گزاف برای مراسمات دریافت می‌داشتند.»

همین وضع به صورت

کمابیش مشابه در سایر نقاط دنیا هم

بود. نه تنها ارسال یک بسته پستی، هزینه

معمول

آوین سال پنجم / شماره ۲۰



بالایی را به فرستنده یا گاه گیرنده نامه تحمیل می‌کرد (که در ایران مرسوم بود هزینه پست را از گیرنده دریافت می‌کردند)، بلکه در صورت مفقود شدن نامه هم هیچ مرجعی پاسخگو نبود. فرستنده نامه هم هیچ

راهی برای کسب

اطمینان از رسیدن

نامه‌اش نداشت.

در چنین شرایطی

و با توجه به این

که روش پیشین،

نیاز خان‌ها و

درباریان را برآورده

می‌ساخت، تمبر هم

در مبادله نامه‌ها نقشی ایفا

نمی‌کرد.

اما عمومی کردن استفاده از خدمات پست، اگر دغدغه حکمرانان ایران زمین نبود، در کشورهایی که مردم با انتخاب نمایندگانی در مجلس، در حکومتشان نقش ایفا می‌کردند، به یک نیاز عمومی تبدیل شده بود، در حالی که هنوز چند دهه به آغاز نهضت مشروطه در ایران مانده بود و شاه، قانون‌گذار، قانون شکن یا به تعبیر دیگر خود قانون بود. یک نماینده مجلس در انگلیس می‌توانست شاه را در جایگاه متهمین دادگاه بنشانند. «شاید آنها سال‌ها بود که از مرحله خودکامگی عبور کرده بودند»

عبدلی فرد با بیان این جمله، به مهم‌ترین عامل تحول اجتماعی- سیاسی در کشورهای دور و نزدیک اشاره می‌کند. در آن زمان، انقلاب صنعتی، در تمام جنبه‌های زندگی غربیان اثر گذاشته بود و از شیوه حکومت تا نحوه منش اجتماعی آنها را تحت تأثیر قرار داده بود.

در چنین شرایطی انجام سریع و آسان مبادلات، تنها یک روش کسب درآمد یا یک حرکت سیاسی برای حاکمان نبود، بلکه نیازی عمومی بود که حاکمان را وادار به برآورده کردن آن می‌کرد. ساخت اولین بار در انگلستان بود که بر روی پاکت‌های مخصوصی که برای ارسال نامه‌ها در نظر گرفته شده بود، تصویر ملکه ویکتوریا به صورت مهری نقش بست. اما این مهرها هم نتوانست نظر عموم را جلب کند، حدوداً سال ۱۸۴۰ بود که رولاندهیل انگلیسی، اتیکت‌هایی کوچک را که بر روی بسته‌های پستی چسبانده می‌شد، جایگزین مهرهای پیشین نمود. اما پیش از آن که وجود اتیکت یا مهر بر روی نامه اهمیت داشته باشد، نظامی که اداره کننده روند ارسال و دریافت نامه‌ها و بسته‌های پستی است اهمیت داشت. در شرایطی که در اغلب نقاط دنیا هنوز تشکیلات منظمی برای تبادل مراسلات وجود



بعد از آن که برای تغییر مورد نظر تصمیمی مدنظر قرار می‌گرفت. توسعه پست هم در همین راستا شکل گرفت. شاه پذیرفت که ایجاد تحول در نظام پست و رواج تمبر می‌تواند منبعی برای کسب درآمد باشد، از همین رو به صرافت افتاد تا تغییری را در وضع چاپخانه‌ها و ارسال نامه‌ها ایجاد نماید.

تحول در پست، مترادف شد با چاپ تمبر. از همین رو شاه در نامه‌ای به وزیر مختار ایران در پاریس از او خواست تا مقدمات انتشار تمبر را فراهم کند.



حسن علی خان امیر نظام گروسی که قبلاً این تجربه را در تهیه مهرهایی برای تذکره (پاسپورت) جهت وزارت خارجه ایران تکرار کرده بود، در سفری به تهران، هیأتی را همراه خود به فرانسه برد تا امر شاه را اجابت کند.

«هیأت ایرانی اعزامی، پس از ورود به پاریس مستقیماً با خبرنگاران وزارت پست و سایر مؤسسات مربوط به تهیه تمبر پست در کشور فرانسه مثل ضرابخانه آن کشور، برای طرحی مناسب جهت چاپ تمبر وارد مذاکره شد، اولین کسی که با این هیأت تماس گرفت ریستر (Riester) بود. او پیش از مشورت با اعضای هیأت، با سلیقه شخصی کلیشه‌هایی را تهیه کرده و از روی آنها تمبرهایی به رنگ‌های مختلف آماده می‌کند. اما با طرح‌های تهیه شده توسط او مخالفت می‌شود.»

شاید علت اصلی این مخالفت محصور شدن شیر و خورشید (به عنوان نماد ایران) در ستاره داود بود. این ستاره پیش از آنکه نماد کشور اسرائیل در روزگار فعلی باشد، مظهر کلیمیان بود و نمی‌توانست در نقش تمبر ایران کاربردی داشته باشد. اما در طرح تهیه شده توسط آلبرت بار، کارمند ضرابخانه پاریس شیر و خورشید در وسط طرح اسلیمی نقش بسته بود، اعداد حک شده بر این تمبرها؛ نیز فارسی بودند و ظاهر ایرانی اثر را حفظ کرده بودند. این طرح مورد پسند اعضای هیأت قرار گرفت و در همان زمان یعنی اواسط سال ۱۲۸۳ به تصویب شاه و دولت مرکزی ایران رسید. اما عملاً تمبر از سال ۱۲۸۵ در ایران رایج می‌شود. این تأخیر زمانی در سیستم اداری ایران در آن دوره تعریف می‌شود.»

نداشت و انجام این کار به صورت اختصاصی - ویژه طبقه‌ای خاص - و با هزینه‌های بالا انجام می‌گرفت. انگلستان توانست با ایجاد نظامی شکل یافته با برنامه و قوانینی مدون، به وضعیت تبادل نامه‌ها و بسته‌ها نظم و نسقی تازه ببخشد، با این کار استقبال عمومی از خدمات پست هم افزایش یافت. با رشد تعداد مراجعیت به اداره پست انگلستان در آمد حاصله از خدمات بسته‌ی افزوده شد، در حالیکه هزینه انجام این فعالیت‌ها، رشد چندانی نداشت. به این ترتیب سیستمی پایه‌ریزی شد که توانست هزینه مبادلات را کاهش دهد. تمبر نیز در همین دوره رواج گسترده‌تری یافت و سادگی استفاده از آن، شیوع آن را گسترش داد. به دنبال موفقیت اولیه نظام نوین پستی در انگلیس، این تشکیلات با استقبال دیگر کشورهای اروپایی هم مواجه شد و به تدریج تمبر نیز جایگاه امروزی خود را در سیستم پستی پیدا کرد. به این ترتیب در کمتر از ۱۰ سال اغلب کشورهای اروپایی و آمریکایی، نظام تازه پست و در نتیجه تمبر را جزو مجموعه فعالیت‌های اداری خود قرار دادند.

اما درباره این که چرا اتیکت‌های منقوش به طرح ملکه الیزابت در انگلیس یا دیگر طرح‌ها و نشانه‌هایی که هر یک تصور یک پادشاه یا نماد یک کشور را نشان می‌دادند نام تمبر به خود گرفتند، روایت‌ها و نظرات مختلفی وجود دارد؛ عبدلی فرد این نظرات را این گونه جمع‌بندی می‌کند: عده‌ای معتقدند که تمبر از تمغا گرفته شده، تمغا یک لغت مغولی است. بر روی نامه‌هایی که در دوران مغول به سلاطین اروپایی نوشته و ارسال شده، تصویر مهری با اندازه‌ها و رنگ‌های مختلف دیده می‌شود. اندازه و رنگ این مهر که به تمغا معروف است به اعتبار فرستنده و نوع نامه ارسال شده بستگی داشته است.

اما عده‌ای دیگر را هم گمان بر این است که اصل این لغت از تیمپانوم یا تیمپانوم که ریشه‌ای لاتین دارد می‌آید. این لغت به معنی رنگ، طنین، صدا و آهنگ است. کسانی که ریشه تمبر را لغت اخیر می‌دانند. معنی «رنگ» را از مجموعه معانی تیمپانوم مدنظر دارند؛ همانچه بر روی اتیکت‌ها نقش می‌بسته و جلوه‌ای دیگر به نامه‌ها می‌داده است. اما تمبر از چه زمان وارد مبادلات پستی ایرانیان شد و آیا در آن زمان پست هم، دارای همان نظامی بود که در دیگر کشورها پستوانه ارسال و دریافت نامه‌های افراد بود؟

عبدلی فرد برای پاسخگویی به این سؤال به صورت گذرا شرایط سیاسی - اجتماعی ایران در عصر قاجاریه را بررسی می‌کند: «در آن زمان یعنی در زمان حکومت ناصرالدین شاه که برای اولین بار تمبر در ایران رواج پیدا کرد، در رأس تمام امور، شخص شاه قرار داشت. او بود که برای تأسیس اداره‌ای یا منحل کردن سازمانی تصمیم می‌گرفت و تمام تصمیمات او هم یک منشاء مهم داشت: کسب درآمد از فعالیت مزبور.» برخی از اطرافیان شاه که با تحولات جهانی آشنایی داشتند، ابتدا شاه را متقاعد می‌کردند که تغییری در نظام اداری کشور، به سمتی که همسو با دیگر نقاط دنیا باشد، برای شاه و دربار درآمد زا خواهد بود.

عبدلی فرد برای آن که نظام اداری آن دوران را بهتر ترسیم کند، شکل کلی پست را ترسیم می‌کند و سوء استفاده‌ای که در چاپ تمبر شد مثال و و شاهدهی برای نمایش ضعف مدیریتی آن دوران عنوان می‌کند. در آن زمان تشکیلات پست و چاپخانه زیر نظر دربار اداره می‌شد و رأس آن هم میرزا علی اصغر امین السلطان بود. او مأمور چاپ تمبر می‌شود. امین السلطان هم یکی از زبردستانش را که عده‌ای می‌گویند میرزا باقر پیشکارش بوده، مأمور انجام این کار می‌کند. صدرالسلطنه به روایتی صد هزار تمبر برای استفاده شخصی چاپ می‌کند و عملاً سودی که نصیب او می‌شود از درآمد شاه بالاتر می‌رود» همین امر هم سبب عزل او از این سمت و باطل شدن تمبرهای انتشار یافته توسط وی که به تمبرهای باقری معروف است، می‌شود.



از آن زمان تا آخرین دهه از قرن سیزدهم هجری قمری، پست ایران پستی‌های فراوان و بلندی‌های اندکی به خود دید و ضعف و قوت‌های مختلفی را تجربه کرد. اما کسانی که روی تاریخ پست ایران مطالعه کرده‌اند، نظام پستی جدید در ایران را از آغاز دوره دوم ریاست میرزا علی خان منشی حضور (امین‌الملک) در تشکیلات چاپاری ایران می‌دانند. او که از سال ۱۲۸۸ تا ۱۲۹۰ ه.ق هم اداره پست را برعهده داشت، در سال ۱۲۹۲ و پس از دریافت حکم مجدد مدیریت پست ایران، بلافاصله از گوستاو ریدرر و همکارانش برای نظام بخشی به سیستم مراسلات کشور دعوت به همکاری کرد. ریدرر و نیکلاس‌مسینو کارشناسان اتریشی پست طی سه سال قوانین و مقررات مشخص و دقیقی را برای اداره پست ایران تدوین کرده و به اجرا گذاشتند. آموزش پیک‌ها و چاپارها و یکسان کردن اونیفورم‌ها، از اولین اقدامات ریدرر برای پست ایران بود. با شکل شدن ظاهر پست، ایجاد سرویس‌های پستی داخل شهر تهران و بین پایتخت و شهرستان‌ها، مهم‌ترین اقدام بعدی مسئولین جدید پست بود. شاید برقراری سرویس پستی بین مرکز شهر و شمیران، جنبه نمایشی و آزمایشی داشت، اما از توجه ریدرر به ارایه خدمات به رجال و طبقه بالای اجتماعی حکایت می‌کرد. پادشاه، درباریان، تجار ثروتمند و نمایندگان سایر

کشورها فصل گرما را در منطقه شمیران می‌گذراندند. نیاز آنها به کسب خبر از تهران، ریدرر را واداشت تا این ارتباط پستی را بین مرکز و شمیران برقرار کند. ارتباطات گسترده تجار و اهالی سیاست با خارج از ایران از جمله روسیه، عثمانی و اروپا از طریق تبریز و جلفا، راه اندازی مجدد خط پستی تهران - تبریز - جلفا را ایجاب می‌کرد. ریدرر در کنار برقراری ارتباط بین ایالت‌های، رسیدگی به وضع چاپخانه‌ها را هم مدنظر داشت. جز چند ساختمان مخروبه و نیمه مخروبه از چاپخانه‌های خشت و گلی گذشته چیزی برجای نمانده بود. ریدرر با بازسازی یا دوباره سازی برخی از آنها فاصله چاپخانه‌ها را نسبت به هم نزدیکتر کرد تا بتواند زمان رسیدن نامه‌ها را هم کوتاه کند. علاوه بر سفرنامه‌ها و خاطر نویسی‌های بزرگان، روزنامه‌های آن دوران هم منبع خوبی برای بررسی خدمات و اقدامات مسئولین و مدیران بخش‌های مختلف اداری کشور است. اما ریدرر با چاپ اطلاعیه‌ها، بخش نامه‌ها و قوانین پستی در روزنامه‌های رسمی آن دوران، قصد ثبت وقایع تاریخی را نداشت. با این کار میلیون‌ها نفر نسبت به حقوق و وظایفشان آگاه می‌شدند. ریدرر گرچه می‌دانست با عضویت ایران در اتحادیه جوانی پست، هر فردی که بعد از او هم مدیریت این تشکیلات را بر عهده بگیرد. موظف به رعایت قوانین بین‌المللی خواهد بود، اما؛ در مدت اقامت خود در ایران هم دریافته بود که حاکمان این کشور می‌توانند زیربار هیچ قانونی مگر آنچه در راستای منافع شخصیشان است نروند، اما از سوی دیگر به تجربه هم دریافته بود که تنها در یک صورت می‌توان حاکمان را واداشت تا به قانونی حتی برخلاف منافعشان تمکین کنند و آن هم زمانی است که مردم از سطحی از آگاهی برخوردار باشند. او پیش از آن که ایران را در سال ۱۲۹۴ به عضویت اتحادیه جهانی پست در آورد. «اجرت حمل» کالاهای پستی را با قوانین این اداره مطابقت داد و کاهش هزینه پستی را به اطلاع عموم رساند.

در دوران ریدرر، تمبرهای جدید با تصویر ناصرالدین شاه در ۴ رنگ مختلف به بازار آمدند. با انتشار این تمبرها که به «ناصری چهارجور» معروفند، ریدرر تمبرهای قبلی را از دور خارج کرد. گرچه ریدرر و تلاش کرد تا نظامی مدون را برای پست طراحی کرده و به اجرا گذارد، اما سلیقه‌ها همچنان بر مجموعه فعالیت‌هایی جاری از جمله اداره پست حکومت داشتند.»

عبدلی فرد، حاکمیت سلیقه‌ها را در انجام فعالیت‌هایی خلاصه می‌کند که در نظام پستی بین‌المللی سابقه ندارد: «با تمام شدن تمبرهای ناصری چهارجور، که در دوره تصدی‌گری الکساندر اشتال روسی بر اداره پست ایران اتفاق افتاد، مدیران پست، پیش از رسیدن تمبرهای جدید، ابتکاری از خود به خرج دادند: تمبرهای پنج شاهی، به دو نیم تقسیم شدند و به جای دو و نیم شاهی مورد استفاده قرار گرفتند. چنین اقداماتی نه پیش از ریدرر و نه بعد از او بی‌سابقه و حتی کم سابقه نبود. آنچه بعد از پایه‌گذاری نظام نوین، پست در کشور و به خصوص بعد از عضویت ایران در اتحادیه جهانی پست قابل مشاهده بود. تغییر پذیری قوانین بود. قوانین یا به دلیل

داشتن خلأ و نقص‌های جدی نادیده گرفته می‌شدند یا قربانی سلیقه و ابتکار عمل لحظه‌ای و کوتاه مدت افراد می‌شدند.»

اما تشکیلات پست از چه زمان به صورت وزارتخانه‌ای مجزا درآمد و تأسیس آن براساس چه ملاکی بود؟ نظم‌دهی به فعالیت‌های گسترده پست در ایران یا احساس نیاز لحظه‌ای شاه؟ عبدلی فرد معتقد است شاه‌های قاجار بعد از هربار سفر به خارج از کشور افکار نوینی را سوغات می‌آوردند. ناصرالدین شاه نیز بعد از بازگشت از سفر دومش به اروپا، تغییراتی را در نظام اداری ایران ایجاد کرد. اطلاعات مورخین حاکی از آن است که پست نیز از اواخر سال ۱۲۹۷ ه.ق به صورت وزارتخانه درآمد و امین الملک به عنوان اولین وزیر، دوباره ریاست این مجموعه را به عهده گرفت. مسیو سمینو هم که در دوره تصدی گری اشتال به سمت منشی مکاتبات خارجی به کار مشغول شده بود، علاوه بر این، نایب اول رییس اداره پست هم شد. بعد از آن وزارتخانه پست با اسامی مختلفی کار خود را دنبال کرد و نام‌های متفاوتی را در رأس خود دید. از میرزا علی‌خان امین‌الملک و پسرش محسن خان امین‌الملک تا مخبر السلطنه و هدایت و ...

وقتی تاریخ پست را با صحبت‌ها و نوشته‌های عبدلی فرد ورق می‌زنیم، هم تمبر معنی خاصی پیدا می‌کند و اصالت آن، به اندازه اصالت آثار کشف شده از دوره‌های مختلف تاریخی، اهمیت پیدا می‌کند. وقتی هر تمبر بتواند لحظه‌ای از تاریخ یک کشور را در خود حفظ کند و به نمایش بگذارد، نگرانی از این لحظه‌ها هم به اندازه پاسداری از یک تپه یا بنای تاریخی اهمیت پیدا می‌کند. به این ترتیب کار یک کلکسیونر یا مجموعه دار تمبر، با فعالیت یک موزه‌دار قابل مقایسه است. اما این روزها نه تنها دغدغه حفظ و نگهداری تمبرهای پیشین وجود ندارد که در چاپ تمبرهای جاری هم دقت نمی‌شود.

در حال حاضر یک شورا برای انتشار تمبرهای جدید تصمیم‌گیری می‌کند. طبق شرایطی که در نظام جهانی بر انتشار تمبر حاکم است، توجه به اصول زیباشناسی در کنار در نظر گرفتن معیارهای ملی برای انتشار یک تمبر تنها؛ یک سوی ماجرای چاپ این نشانه فرهنگی است. سوی دیگر ماجرا توجه به تیراژ یا میزان چاپ هر نمونه تمبر است. توجه به مجموعه داری به عنوان یک فعالیت فرهنگی - اقتصادی دولت‌های کشورهای مختلف را بر آن داشته تا ضمن برآورده کردن نیازهای جاری نظام پستی خود، با انتشار محدود تمبر، به نیازهای کلکسیون دارها نیز توجه کنند. به این ترتیب از هر نمونه از تمبر تنها تعداد معدودی انتشار می‌یابد و پس از اتمام آن نمونه، چاپ مجددی برای آن صورت نمی‌گیرد. اما نه تنها درباریان و اطرافیان آنها طی سال‌های گذشته که مدیران فعلی پست نیز از انتشار مجدد تمبرهایی که می‌تواند ارزش جمع‌آوری و حفظ را داشته باشد، خودداری نمی‌کنند. اگر در زمان مظفرالدین شاه، سوء استفاده درباریان از ناآگاهی شاه و سران مملکت، اجازه شکستن قوانین را به آنها می‌داد، بی‌توجهی مدیران فعلی پست به قوانین بین‌المللی، باعث ایجاد گسست در بخشی از تاریخ مصور کشور شده است. عبدلی فرد

مهم‌ترین دلیل ناکارآمدی نظام فعلی پست، به خصوص و در زمینه انتشار تمبر را حضور افراد غیر متخصص و ناآگاه می‌داند. ترکیب شورای انتشار تمبر متشکل از نماینده وزارتخانه‌های پست و مخابرات، فرهنگ و ارشاد اسلامی، امور اقتصادی و دارایی، امور خارجه و نماینده سازمان تبلیغات اسلامی است. با چنین ترکیبی به نظر می‌رسد به موضوع انتشار تمبر در کشور یا از جنبه ایدئولوژیک نگاه می‌شود یا از دریچه تنگ سیاست. نگاهی که حداقل از بعد سیاسی طی سده‌های اخیر در اغلب فعالیت‌های جاری حضور پررنگی داشته و حتی فعالیت‌های فرهنگی نظیر انتشار تمبر به عنوان نماد فرهنگ ملی و برگی از تاریخ گذشته را هم تحت تأثیر قرار داده است. پس بی‌جهت نیست که دیگر کمتر مجموعه داری رغبت به جمع‌آوری تمبرهای ایرانی نشان می‌دهد.

در این میان حتی مدیران سازمان میراث فرهنگی هم نگاه تاریخی به موضوع تمبر و نگهداری آن ندارند. گرچه عبدلی فرد، فروش تمبرهای صمد خورشید، مجموعه دار قدیمی را توسط ورثه‌اش و امکان از بین رفتن کلکسیون تمبر چاپچی بعد از مرگش را به عنوان مثال‌هایی از بی‌توجهی میراث فرهنگی به یادگار گذشتگان نقل می‌کند، اما شخص او و کتاب‌های چاپ نشده‌اش مثال نزدیک‌تری است. کتاب‌های «تاریخ پست ایران» و «تمبرهای شیر و خورشید اولیه ایران» بیشتر از آن که برای کارمندان پست قابل استفاده باشد، با حرفه فعالان سازمان میراث فرهنگی همخوانی دارد. کتاب‌های پست‌های انقلابی، پست هوایی، تاریخ پست و ارتباطات از پیش از تاریخ تا پایان قاجاریه در شش جلد، گاه شمار پستی از زمان ناصرالدین شاه تا سال‌های پایانی قاجاریه و چندین کتاب دیگر تنها با حمایت دولتی قابل انتشارند. اما چندان نمی‌توان بر بی‌اعتنایی مدیران میراث نسبت به انتشار چنین مجموعه‌هایی خرده گرفت. مجموعه مسایلی که نظام پست در ایران، لااقل از زمان ناصرالدین شاه تاکنون با آن مواجه بوده، گریبان سازمان دولتی میراث فرهنگی را هم گرفته است.

قوانین، گرچه موجودند اما اغلب قابلیت اجرایی ندارند. پس دیگر نمی‌توان انتظار داشت تا میراث فرهنگی برای جلوگیری از خروج تمبرهای تاریخی از کشور به عنوان بخشی از میراث گذشتگان، تمهیدی بیاندیشد؛ در حالی که همچنان اطلاعات و تاریخ نگاری‌های عبدلی فرد در نظام بروکراتیک اداری میراث فرهنگی خاک می‌خورند.

